‘JE KUNT ONZE DIENSTVERLENING NIET UPLOADEN’

Terwijl technologie op allerlei fronten een steeds grotere rol speelt, hobbelt de regelgeving erachteraan. Een senior en junior advocaat die zich met technologie bezighouden – Katja van Kranenburg (CMS) en Oskar Mulder (Brandeis) – praten over de ontwikkelingen op dit gebied.

DOOR **HENRIETTE VAN WERMESKERKEN** FOTO'S **GEERT SNOEIJER**

Aanvankelijk had Oskar Mulder geen plannen om advocaat te worden. Toen hij van school kwam, richtte hij met zijn twee broers een horeca-uitzendbureau op: Daltons Horeca. “Wij zijn niet alleen broers, maar ook elkaars beste vrienden. In Amsterdam, waar we zijn opgegroeid, hadden we regelmatig horeca-baantjes. Zo kwam van het een het ander. Ik ging hbo-bedrijfseconomie studeren, maar alleen boekhouden was niets voor mij. Ik wilde me bezighouden met meer maatschappelijke kwesties. Toen werd het rechten. Eerst hbo en na mijn propedeuse verder op de UvA. Daar kreeg ik de smaak van het vak te pakken en ontstond de wens om advocaat te worden. Ik kan er ook mijn ondernemingszin ruimschoots in kwijt, en heb ondernemers als cliënten. Mijn broers zijn doorgegaan met het bedrijf.” In 2016 begon hij bij bureau Brandeis.
Katja van Kranenburg had als kind al de ambitie om advocaat te worden. Haar studie heeft zij vooral als supergezellig ervaren. “Pas toen ik studentenstage ging lopen, ging het vak echt leven. Ik dacht: wat leuk, als dit het vak is, had ik wel wat harder kunnen studeren. Als je concrete rechtsvragen krijgt, zie je de materie anders. Ik geloof dat ik in die twee maanden studentenstage meer geleerd heb dan in de studiejaren daarvoor.” Van Kranenburg begon als advocaat bij Loyens & Loeff; sinds 2009 werkt ze bij CMS.
Toen Van Kranenburg studeerde, zocht zij informatie nog op in de universiteitsbibliotheek. Een database bestond al wel, maar de technologie stond nog in de kinderschoenen. “Dat was niets vergeleken bij wat nu mogelijk is.”

SENIOR/JUNIOR
In deze serie praten een senior en een junior advocaat met elkaar over hun studie, de advocatuur en het vakgebied dat zij delen.

Mr. GENERATIES Sr. Jr. IN GESPREK

BLOCKCHAIN

"CMS is een van de kernpartners van de Dutch Blockchain Coalition, een initiatief van bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen", vertelt Van Kranenburg. "Vanuit de gedachte dat blockchain vertrouwen, transparantie, welzijn en veiligheid kan brengen, wil de Coalition een versnelling creëren in blockchaintoepassingen in Nederland."

Van blockchain, een nieuwe technologie om onder meer de uitwisseling van gegevens te faciliteren, heeft iedereen wel gehoord. Maar er bestaat nog weinig technische, juridische en andere expertise over. Dat een keten van digitale bestanden – blocks – enorme mogelijkheden biedt, staat wel vast. "Zie het als een grote database, een digitaal grootboek", zegt Van Kranenburg. "Als je een logistiek proces in blockchain zet, bijvoorbeeld de levering van goederen uit China naar Rotterdam, kun je op ieder moment precies zien waar de zending zich bevindt. Via smart contracts spreek je tevoren af wat je doet als er iets gebeurt, bijvoorbeeld met *if-then*-clausules. In de toekomst gaan we mogelijk via blockchain belasting betalen en toeslagen ontvangen."

De Dutch Blockchain Coalition heeft drie actielijnen: *digital identity*, *legal* en de *human capital* agenda. Die laatste actielijn leidt Van Kranenburg. Zij heeft vanuit haar arbeidsrechtelijke expertise bijzondere belangstelling voor en affiniteit met deze actielijn. Dat heeft te maken met de Wet Werk en Zekerheid (WWZ). Over die wet is van alles te zeggen, maar voor blockchain en andere legaltech-ontwikkelingen is relevant dat de WWZ bepaalt dat werkgevers verplicht zijn hun werknemers scholing te bieden, als zich bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen voordoen.

PLATFORMS

"Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel", zegt Mulder. "Sneller dan regelgeving, dus die loopt daarop achter. Dat leidt tot geschillen. Een voorbeeld: de Wet op de Kansspelen stamt uit 1964. De wereld van de kansspelen is in meer dan een halve eeuw enorm veranderd. De wet bevat een bevorderingsverbod. De Kansspelautoriteit moet dat handhaven. Eind vorig jaar diende bij de Raad van State een zaak omdat de Kansspelautoriteit een betaaldienstverlener, een partij die het mogelijk maakt met iDEAL te betalen, zag als een bevorderaar van kansspelen. Dat gaat wel heel ver. De Raad van State vond dat ook. Zo ruim moet je het bevorderingsverbod niet uitleggen."

Vergelijkbaar met de positie van zo'n betaaldienstverlener is die van een platformbeheerder, eigenlijk een soort tussenpersoon op internet. Mensen kunnen daar teksten en afbeeldingen delen waar auteursrecht van een ander op rust, of die strafbaar zijn. Van Kranenburg: "Hoe ver gaat de verplichting daarop toe te zien, hoe ver gaat die verantwoordelijkheid?"

Een algemene monitorverplichting is er niet, aldus Mulder. "Dat is voor grote platforms als Facebook ook erg lastig. Wel kan er bepaalde technologie worden ingebouwd. Zo gebruikt YouTube technologie om auteursrechtelijk beschermde liedjes te herkennen."

Legal tech biedt steeds meer mogelijkheden. Nieuwe mogelijkheden roepen nieuwe vragen op. Van Kranenburg: "Hoe zit het met de privacy, als je informatie binnen een blockchain deelt en verwerkt? Wie moet zich aan welke privacyregels houden op een platform waarop persoonsgegevens binnen een blockchain worden verwerkt? Dat zijn discussies die wij hier op kantoor en binnen de Coalition voeren. Het is leuk om kennis te delen met als doel het in de markt kunnen zetten van blockchaintoepassingen. We hebben vanuit actielijn drie veel contacten met universiteiten en hogescholen. Sommige kennisinstituten, vooral hogescholen, zijn al ver met blockchain. Dat geldt ook voor sommige sectoren in het bedrijfsleven, zoals finance en logistiek."

ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Technologie brengt niet alleen innovatie in het recht zelf, maar ook in de juridische dienstverlening en dus in de beroepsbeoefening van de advocaat. "Sommigen denken dat de *T-shaped lawyer*, de advocaat die van alle markten thuis is, de toekomst heeft", zegt Van Kranenburg. "Maar ik geloof daar niet zo in. Het schrijven van code voor een *smart contract* is specialistisch werk. Wij hebben hier in onze CMS Legal Tech Academy les in gekregen. Om een smart contract in een blockchain te kunnen 'bouwen' en tegelijkertijd alle juridische implicaties te overzien heb je een combinatie van kennis nodig die bijna niemand in huis heeft. Ik denk dat je moet borgen dat technische en juridische specialisten elkaar goed begrijpen om gezamenlijk tot een technologische oplossing te kunnen komen."

Van Kranenburg werkt aan een project met de *artificial-intelligence*-tool IBM Watson. Een zelflerende, zelfdenkende computer. "Je begint met een brainstormsessie: waar willen we het over hebben? Je kiest vervolgens een thema, in dit geval overgang van een onderneming. Je kijkt naar uitspraken en wetgeving en bepaalt vervolgens wat de relevante termen binnen het thema zijn. Die identificeer je. Die entiteiten, zoals dat heet, dump je als data in de computer. Zo laad je Watson. Dan gaat er een algoritme overheen, want je wilt natuurlijk méér maken dan een zoekmachine. Je wilt dat de computer begrijpt wat jij wilt weten, en dat hij iets nieuws toevoegt. Hij moet verbanden kunnen leggen tussen je vraag en de informatie die geladen is, en met een slimme oplossing komen."
Dat proces kost veel tijd. Uiteindelijk gaat het erom of Watson een vraag sneller en kwalitatief hoogwaardiger beantwoordt dan een advocaat die op de tot nu toe gebruikelijke manier zoekt. Dat het gebruik van algoritmes zal toenemen staat voor Van Kranenburg wel vast.

PERSOONLIJK

"De invoer van data is uiteraard essentieel", zegt Mulder. Van Kranenburg beaamt het. "Aan het begin van de keten van artificial intelligence staat altijd een mens. En aan het eind van de keten staat ook weer een mens. Cliënten komen toch ook voor een persoon. Even rustig met een kop koffie verder praten met je cliënt, om erachter te komen waar het nu werkelijk om draait. De vraag achter de vraag achterhalen, dat kan een machine niet. Onze dienstverlening kun je niet uploaden. Wij blijven altijd nodig. Hoe langer ik in de praktijk zit, hoe meer ik zie hoe belangrijk persoonlijk contact met cliënten is. Mensen komen naar je toe om wie je bent, met alles wat erbij hoort. Bij jou, Oskar, dus ook je ondernemingszin en de band met je broers. Blijf jezelf, laat zien wie je bent. Ook dat is advocaat zijn. Dat zou ik jongeren willen adviseren." ■

Sr. **Katja van Kranenburg** (1971) studeerde aan de Universiteit Leiden en begon in 1998 als advocaat bij Loyens & Loeff. Zij volgde onder meer de PAO Grotius Arbeidsrecht. In 2009 stapte zij naar CMS, waar zij partner is en de Praktijkgroep Employment & Pensions leidt. Van Kranenburg is hoofd van de Human Capital Agenda van de Dutch Blockchain Coalition.

Jr. **Oskar Mulder** (1988) studeerde aan de Universiteit van Amsterdam. In 2016 werd hij advocaat bij bureau Brandeis in Amsterdam. Behalve met informatierecht, waarbij zijn praktijk zich met name richt op de kansspel-, media- en telecomsector, houdt Mulder zich bezig met privacyrecht, portretrecht en intellectueel eigendomsrecht. Mulder is aangesloten bij het team Latijns-Amerikaans van Lawyers for Lawyers.